

پای دیابتی

شناسنامه بروشور آموزشی	
عنوان آموزش	پای دیابتی کد: الف . پ . ۵۴
تهیه کننده	سوپروایزر آموزش سلامت: سوسن قصرساز - رابط آموزش به بیمار: یاسین فتحی پرستار
تایید کننده	کارگروه آموزش به بیمار
سال تهیه	۱۴۰۲/۶ بازبینی: ۱۴۰۴/۶
منابع:	۱) ابرونر و سودارث - پرستاری داخلی - جراحی https://drsiamakmoradi.com
پزشک تایید کننده:	دکتر محسن پور متخصص عفونی
ناظر کیفی:	دکتر خالد فتحی زاده رئیس مرکز - فوق تخصص ریه
آدرس	بلوار توحید - مرکز پزشکی آموزشی درمانی توحید مرکز جراحی قلب شهید بروجردی تلفن: ۰۷۱۷-۸۷۳۲۲۸۱۱۲ - واحد آموزش به بیمار و پیگیری

پای دیابتی

پای دیابتی یکی از عوارض جدی و ناتوان‌کننده بیماری دیابت است که می‌تواند به زخم‌ها، عفونت‌ها و حتی قطع عضو منجر شود. دیابت کنترل نشده یا ضعیف می‌تواند باعث ایجاد مشکلاتی در عروق خونی و اعصاب پاها شود، که این مشکلات به مرور زمان باعث کاهش جریان خون و حس در پاها می‌شود. آگاهی از علائم اولیه، مراقبت‌های روزانه و روش‌های پیشگیری می‌تواند به جلوگیری از بروز مشکلات پای دیابتی کمک کند.

علل و عوامل خطر پای دیابتی

چندین عامل می‌تواند خطر بروز پای دیابتی را افزایش دهد:

نوروپاتی دیابتی: دیابت می‌تواند به اعصاب آسیب برساند و منجر به کاهش یا از دست دادن حس در پاها شود. این حالت باعث می‌شود تا افراد نتوانند آسیب‌ها، زخم‌ها یا تاول‌ها را به موقع تشخیص دهند.

بیماری عروقی محیطی: کاهش جریان خون به پاها به دلیل آسیب به عروق خونی می‌تواند باعث تأخیر در بهبود زخم‌ها و افزایش خطر عفونت‌ها شود.

عفونت‌ها: به دلیل ضعف سیستم ایمنی در افراد دیابتی، هرگونه زخم یا آسیب کوچک می‌تواند به سرعت عفونی شود و به مشکلات جدی‌تری منجر شود.

مشکلات پوستی و ناخنی: دیابت می‌تواند باعث خشکی پوست، ترک‌ها و مشکلات ناخنی شود که همگی می‌توانند منجر به ایجاد زخم‌ها و عفونت‌ها شوند.

سابقه زخم یا قطع عضو: افراد با سابقه زخم‌های پای دیابتی یا قطع عضو در معرض خطر بیشتری برای بروز مجدد مشکلات قرار دارند.

علائم و نشانه‌های پای دیابتی

پای دیابتی ممکن است با علائم و نشانه‌های زیر همراه باشد:

زخم‌های پایدار و غیرقابل بهبود: زخم‌هایی که بهبود نمی‌یابند یا به طور مداوم عود می‌کنند، نشان‌دهنده مشکلات جریان خون یا عفونت‌های جدی هستند.

تورم و قرمزی: وجود تورم یا قرمزی در پاها، به ویژه در اطراف زخم‌ها، ممکن است نشان‌دهنده عفونت یا التهاب باشد.

درد و حساسیت: در حالی که نوروپاتی ممکن است حس درد را کاهش دهد، برخی افراد هنوز ممکن است درد یا حساسیت در پاها را تجربه کنند، که می‌تواند نشان‌دهنده عفونت یا زخم باشد.

پوست خشک و ترک‌خورده: خشکی و ترک‌خوردگی پوست می‌تواند به راحتی باعث ایجاد زخم‌ها و عفونت‌های پوستی شود.

تغییرات در رنگ یا دمای پوست: تغییرات ناگهانی در رنگ یا دمای پوست پاها می‌تواند نشان‌دهنده مشکلات گردش خون یا عفونت باشد.

وجود پینه و میخچه: این مشکلات پوستی می‌توانند فشار بر پاها را افزایش داده و به زخم‌های دیابتی منجر شوند.

ناخن‌های تغییر رنگ داده یا ضخیم شده: تغییرات در ناخن‌ها می‌تواند نشان‌دهنده عفونت‌های قارچی یا مشکلات دیگر باشد که نیاز به توجه دارند.

تشخیص پای دیابتی

تشخیص پای دیابتی نیاز به ارزیابی دقیق توسط پزشک دارد. مراحل تشخیص شامل موارد زیر است:

بررسی زخم‌ها و تغییرات پوستی: پزشک به دقت پاها را بررسی می‌کند تا هرگونه زخم، تغییرات پوستی یا علائم عفونت را شناسایی کند.

آزمایش‌های حسی: پزشک ممکن است از آزمایش‌های مختلفی برای بررسی حس پاها استفاده کند، مانند تست مونو فیلامنت برای ارزیابی نوروپاتی.

بررسی جریان خون: ارزیابی جریان خون در پاها از طریق بررسی نبض‌های محیطی یا انجام آزمایشات تصویربرداری مانند سونوگرافی داپلر می‌تواند به تشخیص مشکلات عروقی کمک کند.

آزمایش‌های میکروبیولوژیک: در صورت وجود زخم‌های پایدار یا مشکوک به عفونت، ممکن است نمونه‌برداری و کشت باکتریایی انجام شود تا نوع عفونت و حساسیت به آنتی‌بیوتیک‌ها تعیین شود.

پیشگیری از پای دیابتی

پیشگیری از پای دیابتی نیازمند مراقبت‌های منظم و رعایت نکات بهداشتی روزانه است. اقدامات پیشگیرانه شامل موارد زیر می‌شود:

کنترل دقیق قند خون: یکی از مهم‌ترین راه‌های پیشگیری از پای دیابتی، کنترل دقیق و مداوم قند خون است. قند خون کنترل‌نشده می‌تواند به عوارض عصبی و عروقی منجر شود.

بررسی روزانه پاها: بررسی روزانه پاها برای یافتن هرگونه زخم، ترک، پینه یا تغییرات پوستی ضروری است. استفاده از آینه برای بررسی کف پاها نیز توصیه می‌شود.

رعایت بهداشت پاها: پاها را روزانه با آب ولرم و صابون ملایم بشویید و به دقت خشک کنید، به ویژه بین انگشتان. از استفاده از آب داغ خودداری کنید

زیرا ممکن است حس پاها کاهش یافته باشد و منجر به سوختگی شود.

استفاده از مرطوب‌کننده‌ها: پوست خشک و ترک‌خورده می‌تواند به زخم‌ها منجر شود، بنابراین استفاده از مرطوب‌کننده‌ها برای حفظ نرمی و رطوبت پوست پاها ضروری است. از استفاده از کرم بین انگشتان پا خودداری کنید زیرا رطوبت زیاد در این ناحیه می‌تواند به عفونت منجر شود.

پوشیدن کفش‌های مناسب: انتخاب کفش‌های راحت و مناسب که پاها را به درستی حمایت کنند، اهمیت زیادی دارد. از کفش‌های تنگ یا با نقاط فشار زیاد خودداری کنید. پوشیدن جوراب‌های نخی و تعویض روزانه آن‌ها نیز توصیه می‌شود.

اجتناب از راه رفتن با پای برهنه: همیشه از کفش یا دمپایی مناسب استفاده کنید تا از بروز زخم‌ها و آسیب‌ها جلوگیری شود.

مراجعه منظم به پزشک: ویزیت‌های منظم پزشکی برای بررسی وضعیت پاها و ارزیابی خطرات احتمالی ضروری است. پزشک می‌تواند با ارائه توصیه‌های شخصی‌سازی‌شده، به پیشگیری از مشکلات کمک کند.

درمان پای دیابتی

درمان پای دیابتی بستگی به شدت وضعیت دارد و ممکن است شامل موارد زیر باشد:

مدیریت زخم‌ها: درمان زخم‌های پای دیابتی نیازمند مراقبت دقیق و منظم است. تمیز کردن زخم‌ها، استفاده از پانسمان‌های مناسب و پیروی از دستورات پزشک بسیار اهمیت دارد.

آنتی‌بیوتیک‌ها: در صورت وجود عفونت، پزشک ممکن است آنتی‌بیوتیک‌های خوراکی یا وریدی تجویز کند. در موارد شدیدتر، بستری شدن و دریافت آنتی‌بیوتیک‌های قوی‌تر ممکن است ضروری باشد.